

Az ág. hitv. ev. tanárok és elemi isk. tanítók országos egyesületének évkönyve az 1921/22. és 1922/23. évekről. Szerkesztette Dr. Szelenyi Ödön, titkár. Mezőtúr, 1923.

E 31 lapra terjedő füzet az egyesület elnökének, Dr. Szigethy Lajosnak hangulatos elnöki megnyitójával kezdődik, melyet a Petőfi-centenárium évében az egyesület aszódi közgyűlésén mondott el. Petőfi szelleme ihleti meg e szent helyen és büszkeséggel vegyült hódolattal áldoz a nagy költő emlékének. Egy eredeti és kedves gondolat is megkapja az olvasót a megnyitóban: a strassburgi *Jung Goethe* szoborhoz hasonlóan emeljük szobrot a *kis diák* Petőfinek is, Aszódon. A gondolat megvalósítása bizonyára nem tartozik a lehetetlenségek közé.

Az 1921/22. évi titkári jelentés nevezetesebb mozzanatról nem tesz említést. Feltűnő a jelentés resignált hangja, mellyel az egyesület tagjainak közönyét teszi szóvá és a „kikerülhetetlen” kultúrharca miatt érzett aggodalmának ad kifejezést. Úgy véljük azonban, hogy e harctól való félelem az aggódo lélek rémlátása csupán.

Művészeti nevelés címmel Dr. Láng Margit tanárnő értekezik a tőle megszokott közvetlenséggel. A művészeti nevelés szükségességét hangsúlyozza. Ha már külön tárgyként nem lehet a középiskolába beiktatni, más tantárgyak keretén belül kellene helyet szorítani számára. De nem az elmélet a fontos (művészettört., adatok, aesth. fejtegetés), hanem a bemutatás, mivel a művészi érzék fejlesztése a cél. Erre különösen alkalmas a vetítés. Szobrok bemutatása végett ezenkívül szükség van gipszgyűjtemény berendezésére, festmények bemutatása végett pedig színes lenyomatok beszerzésére.

Az énektanítás reformja ev. iskoláinkban címen értekezik a következő cikkben Haberehrn Gusztáv. Az énektanítást új alapra kívánja helyezni: látási képzetek helyett hallási képzeteken épüljön fel az énektanítás, még pedig mindjárt a kezdő fokon, az elemi iskolában. Elsőrendűen képzett szakember tanítsa az éneket, ezért kéthónapos karnagytovábbképző tanfolyam megszervezését javasolja. Főbb javaslatai még: az ének legyen kötelező tantárgy, a középfokú iskolák alsó négy osztályában heti 2 órában tanítsák, a felső osztályokban heti 1 órában, azonkívül 1, illetve 2 karénekkóra szerepeljen a tantervben és szerveztessenek énekszakfelügyelői állások is.

Szó esik még Dr. Kliment Jenő előadásában az iskolai munka anyagi értékelésének igazságtalanságairól és a méltányos értékelés módjairól; végül az 1922. okt. 11-i és 1923. május 6-i közgyűlés jegyzőkönyvét közli az évkönyv.

Lersch Ernő.

Magyar cserkészvezetők könyve. A Magyar Cserkészszövetség megbízásából szerkesztette Sik Sándor. Bpest, 1922. A Magyar Cserkészszövetség kiadása. (N. 8-r., 336 l.)

Aki a tanulóifjúság között forgolódik, az előtt nem ismeretlen dolog, hogy ez a szó: *cserkész* valami értékes nevelésbeli

többletet jelent a felnövekvő nemzedéknek egy részében. A cserkészcsapatokon meglátszik, hogy tagjaik előbb gondos kiválogatás rostáján mennek keresztül, azután pedig a rendes családi és iskolai nevelésen kívül még külön nevelésben is részesülnek. Ennek a cserkésznevelésnek érdekes műhelyébe enged bepillantást a címűl írt könyv, melyet bátran lehet a magyar cserkészpedagógusok bibliájának nevezni. Kitűnik belőle, mily tervszerűen és lelkiismeretesen nevelik az önként vállalkozó cserkészifjakat egy közös eszményért lelkesedő s önmagukat is folyton nevelni törekvő vezetőik. Az érdeemes mű számos cserkésztiiszt közreműködésével jött létre. Általános pedagógiai szempontból legfontosabb, minden nevelőt egyformán érdeklő első része: *A cserkészlet pedagógiája* — az egész könyvnek majdnem a fele — Radványi Kálmán és Sik Sándor tollából való, a speciálisabb második és harmadik rész pedig a többi dolgozótárs hozzájárulásával a cserkészlet gyakorlati munkáját és szervezetét ismerteti jó összefoglalásban.

Túlzás nélkül el lehet mondani, hogy *A cserkészlet pedagógiája* újabb gyakorlati pedagógiai irodalmunknak egyik legjelesebb terméke. Nagyon óhajtandó volna, hogy figyelmesen elolvassa minden nevelő, akár rokonszenvez a cserkészlet intézményével, akár nem. Kétségkívül nagy mértékben javára válnék egész ifjúságunknak és vele szegény nemzetünknek, ha minden nevelő teljesen át volna hatva azoktól a józan és egészséges elvektől, amelyek ebben a műben ki vannak fejtve és — ez különösen értékes! — gyakorlati vonatkozásaikban is részletesen fel vannak dolgozva. Bizonyára minden komoly, a haza jövőjéért aggódó magyar pedagógus előtt kedves lesz az az itt megrajzolt cserkészszemély, mely feddhetetlen jellemű, egészséges és edzett testű, gyakorlati ügyességekhez értő és mindennélfogva igazán életrevaló ifjakat akar adni e sorsujtotta nemzetnek. Nem pusztán elméleti ismereteket félraktározó, magaunt, lagymatag kedélyű vagy éppen cinikus, hanem nemes gondolkozású, melegen érző szívű, magyar lelkű és gyakorlati érzékű „talpig ember“ ifjúságot. Olyan új nemzedéket, amely tele van életkedvvel s amelynek minden fiatalos tennivágyását, minden frissen buzgó energiáját ösztönös erejű nemzeti öntudat lendíti a nemzeti cél irányába. Ezzel a célkitűzéssel a külföldi eredetű és tulajdonképen nemzetközi cserkészmozgalom egyik erős pillérévé válik nemzetünk újjászületésének.

Hely híján a mű tartalmából csupán azokat a fejezeteket emelhetjük ki, amelyekben a szerzők bemutatják, milyen a jó cserkészvezető (alkalmazhatja magára minden pedagógus!), továbbá behatóan megismertetik a cserkészlet jellemnevelő munkáját, melynek különösen figyelmet érdemlő része az annyira hiányzó szociális érzésre való ránevelés. Ha tudjuk, hogy a jellemnevelésben a cserkészlet a többi közt olyan elsőrendű kalauz nyomdokán halad, aminő Foerster, az ismert és elismert morálpedagógus, akkor már eleve meg lehetünk győződve nevelő

munkája eredményének jóságáról. Hasznos elmélkedésre ösztönözhet és sok tanulságot rejt magában az is, amit a könyvben a fegyelemlről olvashatni.

Örvendetes dolog volna, ha e szívvel-lélekkel és tudással írt könyv indítására minél több rátermett egyén, elsősorban természetesen minél több egyébként is hivatásos nevelő válna a cserkészvezetőknek fáradságos, de nemes munkáját és így a cserkészlet minél számosabb magyar ifjúra kiterjeszhetné üdvös hatását. Minthogy pedig a cserkészlet olyan pedagógiai mozgalom, amelyet a benne rejlő értékek miatt érdemes is, de eddigi arányainál fogva szükséges is tudomásul venni, ajánljuk e könyvet minden pedagógusnak figyelmébe. *Nagy J. Béla.*

Újabb hivatalos amerikai iskolaügyi irodalom.

Külföldi szakmunkák beszerzése mind nehezebbé válik. Ezért hálásan fogadjuk, hogy a régi nemzetközi kultúrkapcsolatok, bár gyéren, ismét helyreállnak s módot nyújtanak a külföldi mozgalmak szemmel tartására. Az Egyesült-Államok itteni követének, Brentano Tivadar úrnak lekötöztető közbenjárása folytán a nálunk is előnyösen ismert *Bureau of Education* részéről vagy 20 füzetből álló küldeményt kaptam. Ezek a kiadványok az ú. n. *Bulletin*-ek sorozatából valók, amelyeket az észak-amerikai közoktatásügyi hivatal a nevelés és oktatás egész körére vonatkozóan évenként nagy számban ad ki. Így 1920-ban 47, 1921-ben 53 ilyen *Bulletin* jelent meg igen különböző terjedelemben, egytől-egyig gondos szerkesztésben, egyöntetű mintaszerű kiállításban, számos táblázattal, grafikonnal, pontos tárgymutatóval, elvéve képekkel. A hozzám érkezetteknek egy része merőben statisztikai és közigazgatási jellegű és kizárólag az Egyesült-Államokra vonatkozik. Ezeket itt mellőzöm. De amennyire térbeli viszonyaink megengedik, sorra veszem az értékeiből, helyesebben minket közelebről érdeklő kiadványokat. Mivel céloim elsősorban a tájékoztatás, főleg tartalmi ismertetésre szorítkozom. Magáról a *Bureau of Education* szervezetéről, hatásköréről és az elmúlt évben végzett munkásságáról igen jól tájékoztat az oktatásügyi kormánybiztosnak összefoglaló, bevezető jelentése: *Report of the Commissioner of Education for the year ended June 30, 1922* (Washington, 1922, 32 lap). (Meg kell jegyezni, hogy az angolok és az amerikaiak az *education* elnevezést mind nevelési, mind oktatásügyi értelemben használják, sőt a felsorolandó kiadványokban szinte kizárólag az utóbbi értelemben.) Lássuk most a jelentősebb füzeteket.

1. *The National Crisis in Education, an Appeal to the People*, edited by W. T. Bawden (1920, 191 l.).

Van-e ma, még pedig világszerte, fontosabb kérdés annál, hogy a gyökeresen megváltozott viszonyok közepett milyen legyen a jövő nemzedék nevelése, oktatása? Ebben az ügyben Claxton kormánybiztos még 1920 május 19–21-én a nemzeti polgárokat értekezletre hívta meg, amelynek tárgyalásai „A neve-